

Paul Rummo

toime tulnud, andes stiililt ühtse, draamatilistest episoodidest tihestatud oma sümfoniilise ja vokaalse arendamise poolest laiahaardelise ooperimuusika.

Ooperi muusikas kõneleb autor kaasaegse inimese elaval keelel, kellele kauge mineviku sündmused on katkestamatult seotud alles äsja üleelatud sündmustega eesti rahva elus. See tõttu puudub selle ooperi muusikas stilisatsioon, mis vahel avaldub ajaloolise sisuga ooperis. Ooperi kangelaste karakteristika ja ülestõusnud rahva muusikalised teemad ning saksa penirüütlite kujud kogu oma ajaloolises tõepärasuses on väljendatud tugevalt, lüürilise soojuse ja sisemise dramatismi ning kurjaendelise värvinguga (rüütelite teema).

Autori suureks kunstiliseks õnnestumiseks tuleb pidada näidendi pidevat emotsionaalse joone tõusu, alates rahvapeo idüllilisest stseenist I pildis ja lõpetades ooperi finaali võimsa stseeniga.

Ooperi muusika vääramatu stiiliühtsuse juures on heliloojal jätkunud värviküllust täiesti erinevate kujude ja iseloomude joonistamiseks. See annab tunnistuse Eugen Kapi tõeliselt muusikaalselt dramaatilisest andest.

Meenutades esimeste muljete põhjal selle ooperi muusikat, peatuksin kõigepealt ooperi naiskangelase Saima muusikalisel kujul. See on vahest kõige terviklikum ja ühes sellega ka kõige paenduvam kuju oma arengus. Ülihea on Saima lüüriline aaria I pildis ja kui loomulikuna ta areneb oma dramaatilises pinges IV ja V pildis, kus Saima läheb kangelasteole oma rahva nimel.

Ilmekas on rahvajuhhi Vambo muusikaline kuju. Selles puudub väline paatos, tema kangelaslikkus on saavutatud üllate ja lihtsate muusikaliste vahenditega.

Väljendusrikkad ja meeldejäädavad on ka teised ooperi positiivsed kujud: vanem Mehis, Sirje ja Neeme — noored armastajad, kelle õnne purustab nii traagiliselt feodaalide vägivald.

Eesti rahva vaenlaste — saksa penirüütelite muusikaline iseloomustus on

Maasiku (Saima) ja Tiit Kuusiku (Vambo) kohta.

Nende läbituntud ettekandes on saavutatud see kunstiküpsus, kus oivalised vokaalsed võimed ei ole enam eesmärgiks, vaid lavalis-muusikaliste kujude artistliku kehastuse vahendiks.

Väljendusrikkalt ja tabavalt täitis oma partii Martin Taras Neemena, eriti meeldejäädvalt finaali III pildi leinacarias. Ka E. Maripuu annab tõepärase lavalise kuju, kuigi on tunda, et paiguti see vokaalne partii on tema häälele liiga pingutatav.

Hea kandvusega kõlas Jenni Siimoni episoodiline emapartii III pildis pulmastseenis, samuti ka V. Veikat rüütlina — kelle retsitatiivne arioso I pildis on küllalt artistlik. J. Johanson Kullena pälvib samuti kiitust.

Suutimat kiitust väärrib aga teatrikoori kollektiiv koorijuhhi T. Targama juhatusel. Oma koosseisult väiksearvuline koor võib intonatsiooni puhtuse, täitmise kunstilise sisukuse ja kogu ansambli ühtsusega.

Tunnustus kuulub ka orkestrile, mis kõlas väljendusrikkalt ja distsiplineeritult ja dirigent P. Nigulale, kes suutis anda üldiselt kõrgetasemelise ettekande.

Lavastaja E. Uuli, režissör F. Moor ja kunstnik-dekoratsioon V. Haas on palju kaasa aidanud, et saada üle raskustest, mis on tingitud ajutise lava väiksusest, ja mis nende koostöös märkimisväärselt ka õnnestus.

Võib õnnitleda eesti teatripublikut ja kogu nõukogude muusikarepertuaari uue suurepärase ooperiteose puhul.

VIKTOR BELOI

"Ohtuleht" 9
25. VIII 1945